

ЛЕБЕДИНСЬКИЙ ГЕОРГІЇВСЬКИЙ МОНАСТІР У ДУХОВНОМУ ТА ГОСПОДАРСЬКОМУ ЖИТТІ СЕЛА

Історію нашої країни неможливо уявити без історії її релігійного життя, без православних монастирів і церков, що стали невід'ємною частиною нашої минувщини, джерелом духовності народу.

Більшість православних монастирів на Черкащині, в тому числі і Лебединський, було засновано приблизно у другій половині XVI – першій пол. XVII ст. Георгіївський монастир розташувався в Лебединському лісі, в урочищі Чичикове, де знаходилась пасіка Виноградського Ірдинського монастиря [3, с. 88].

В Лебедині любили осаджуватись пасічники, бо місця тут були надто принадливі задля бджільництва. Сам гетьман Богдан Хмельницький мав тут свою пасіку, яка потім дісталась ченцям Видубицького монастиря.

За розпорядженням ігумена Іосифа, що управляв Красноградським і Ірдинським монастирями, була влаштована велика пасіка в Лебединському лісі, яка називалася Германувщиною. Ієромонаху Ірдинського монастиря Оникію Симоновичу настільки сподобався ліс, особливо урочище Чичикове, що він вирішив заснувати тут нову обитель з храмом в ім'я великомученика св. Георгія Побідоносця.

У 1657 році, з дозволу митрополита Діонісія Балабана Симонович приступив до будівництва обителі. А 1667 року Оникій Симонович буде затверджений ігуменом власноруч збудованого Лебединського Георгіївського монастиря. Святу обитель, яка не мала власних засобів для самозахисту від грабіжників прийняв під охорону гетьман П. Дорошенко і видав монастиреві два охоронних листи: один – 1666 року, інший – 1668 року [1, с. 145].

У 1676 році гетьман Дорошенко зійшов з політичної арени і монастир втратив могутнього захисника. І вже через рік-два Лебединську обитель вщент спалили під час нападів кримські татари.

Наказний гетьман Ян Дракинич у 1682 році підписав універсал про відновлення монастиря та забезпечення йому відповідних прав і недоторканності. Протягом 1682–1683 років Лебединська обитель стараннями Сильвестра Прокоповича була відновлена.

На початку XVIII століття монастир підпорядковувався Московському патріархату, і під час російсько-шведської війни згідно наказу Петра I ченці ловили і видавали владі прихильників Мазепи. В свою чергу козаки-мазепинці в 1712 році жорстоко помстилися ченцям. Вони спалили монастир і знищили оригінали документів на землеволодіння. Більшість монахів вбили. Живими залишилося лише четверо.

На посилене прохання цих чотирьох ченців Лебединська обитель у 1720 році була відбудована князем Юрієм Олександром Любомирським. Станом на 18 березня 1742 р. в Лебединській обителі нараховувалось 8

ієромонахів, 4 ієродиякони і 10 монахів. Навколо монастиря проживало 427 осіб чоловічої статі і 467 жінок.

Під час управління обителлю ієромонахом Анастасієм уніати підіслали в монастир свого агента – Гавриїла Смелницького з метою мирного поступового перетворення православного монастиря в уніатський. Смелницький досяг великих успіхів у цій справі і, навіть, став настоятелем монастиря, але у 1753 році справедливість була відновлена і монастир повернувся до православ'я.

Щодо прибутків монастиря – то основним їх джерелом було сільське господарство. Монастир мав чимало земель на яких ченці вирощували зернові культури, закладали сади а також займались скотарством.

Населення Лебедина у XVII зростало: у 1742 р. було близько 900 душ, а у 1787 р. вже 2000 [2, с. 156].

У 30-х роках XVIII ст. почався новий етап розвитку монастиря. У цей час на повну силу заявляє про себе гайдамацький рух на Правобережжі. І саме великий лебединський лісовий масив був надійним притулком для гайдамацьких загонів. У 1823 році в Лебедині побував Т. Шевченко, і наслуховавшись переказів про події 1768 року, в своїй поемі «Гайдамаки» посвятив цілий розділ подіям у Лебедині.

За поширеною у Лебедині легендою, гайдамаки звернулися до священників Георгіївського монастиря, щоб ті освятили їм ножі. Але ті відмовились це зробити. Тоді гайдамаки заховали свої ножі в зільники, і на Маковія освятили їх. Ця легенда справила велике враження на Т. Шевченка, який пізніше і згадав її у своїй поемі.

Остання третина XVIII ст. – час великих економічних труднощів і занепаду православних монастирів. Якщо Лебединський і Мотронинський та інші православні монастирі за підозрою у співучасті в гайдамацькому русі не були зруйновані польським урядом, то подальшим своїм існуванням вони зобов'язані заступництву графа Румянцева [1, с. 150].

Давно вже припинив своє існування Георгіївський чоловічий монастир, але слід в історії розвитку села він залишив величезний. Адже тут ченці навчалися і самі навчали грамоти сільських дітей. Також ченці дуже багато подорожували і приносили з подорожей різний досвід, який застосовували в монастирському господарстві. Можливо завдяки їм лебедиці давно опанували садівничу справу, яка в усі часи збільшувала їхні прибутки.

Щодо причин закриття монастиря, то існує дві версії, які ймовірно переплітаються: перша – монастир зазнав комуністичного гніту через обвинувачення у підтримці національно-визвольних змагань 1917–1920 рр.; друга – через те що один монастир, з трьох церков, які були в селі, перейшов з підпорядкування Московському патріархату в підпорядкування Українській автокефальній церкві [2, с. 214].

Список використаних джерел

1. Мариновський Ю. Ю. Православні монастирі на терені сучасної

- Черкаської області до 1917 року. – Черкаси, 1997.
2. Єлінецкий І. О. Роки і люди. – Черкаси, 1996.
- Мариновський Ю. Ю. Черкаська минувщина. – Черкаси, 2001.